

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobkyně: **M. P.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 4. 2014, sp. zn. SZ/309/2014/4S-ZLK, č.j. MPSV-UM/3078/14/4S-ZLK, o námitce podjatosti vznesené žalobkyní proti soudkyním Krajského soudu v Brně JUDr. Evě Lukotkové, JUDr. Jarmile Ďáskové, JUDr. Miladě Haplové a JUDr. Janě Kubenové,

t a k t o :

Soudkyně Krajského soudu v Brně JUDr. Eva Lukotková **n e n í** vyloučena z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 22 A 67/2014.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně M. P. se žalobou ze dne 2. 7. 2014, adresovanou a doručenou dne 10. 7. 2014 Krajskému soudu v Brně, domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 29. 4. 2014, sp. zn. SZ/309/2014/4S-ZLK, č.j. MPSV-UM/3078/14/4S-ZLK, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky - krajské pobočky ve Zlíně, ze dne 17. 2. 2014, č.j. 68391/14/VS, a současně potvrzeno toto prvostupňově rozhodnutí o odejmutí dávky státní sociální podpory (přídavek na dítě) ode dne 1. 9. 2013, a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení.

O žalobě nebylo dosud rozhodnuto.

Žalobkyně v podání ze dne 30. 7. 2014, které bylo adresováno a doručeno Krajskému soudu v Brně dne 1. 8. 2014, a tímto krajským soudem předloženo Nejvyššímu správnímu soudu dne 17. 2. 2015, vznesla námitku podjatosti proti ve věci rozhodující soudkyni Krajského soudu v Brně JUDr. Evě Lukotkové a proti zastupujícím soudkyním téhož krajského soudu JUDr. Jarmile Ďáskové, JUDr. Miladě Haplové a JUDr. Janě Kubenové. Žalobkyně především namítá, že jak sama, tak i její zástupkyně byly v posuzované věci 22 A 67/2014 a v souvisejících věcech (36 Ad 18/2013, 36 Ad 10/2014, 22 A 135/2014) prokazatelně poškozeny postupem a rozhodováním těchto soudkyň (průtahy v řízení a dlouhodobá nečinnost soudu, absence poučení o složení senátu a o možnosti namítat podjatost soudců, neřešení vznesených námitek podjatosti, neexistence informace ohledně stavu věci, porušování procesních postupů v řízení před soudem,

poškození procesních a hmotných práv, jednostranné rozhodování ve prospěch žalovaného správního orgánu). V podstatě totéž žalobkyně namítala i v podání ze dne 26. 1. 2015, které bylo doručeno Krajskému soudu v Brně dne 28. 1. 2015 a tímto soudem posléze předloženo Nejvyššímu správnímu soudu dne 17. 2. 2015.

Soudkyně JUDr. Eva Lukotková v písemném vyjádření k námitce podjatosti ze dne 4. 2. 2015 uvedla, že nemá žádný poměr k uvedené věci, ani k žalobkyni a není ani nijak zainteresována na výsledku řízení. Důvody vznesené žalobkyní nejsou relevantní pro vydání rozhodnutí o její podjatosti. Je tomu tak proto, že je zákon výslovně označuje jako důvody, které nevedou k vyloučení soudce (§ 8 odst. 1 in fine s. ř. s.).

Soudkyně JUDr. Jana Kubenová ve svém písemném vyjádření ze dne 6. 2. 2015 a JUDr. Milada Haplová ve svém vyjádření ze dne 10. 2. 2015 k námitce podjatosti v podstatě shodně uvedly, že se necítí být podjaté a že nemají žádný vztah ani k účastníkům řízení ani k věci samé.

Je-li účastníkem řízení vznesena námitka podjatosti všech soudců určitého soudu a přitom je zřejmé, kterému soudci (soudcům) je či bude věc přidělena, je účelné se zabývat otázkou podjatosti jiných než těchto soudců jen za předpokladu, že u soudců, kterým je či bude věc přidělena, bude shledán důvod k vyloučení. V případě, že tomu tak není a že tedy nic nebrání v tom, aby soudci, jimž věc byla či bude přidělena, ji vyřizovali, postrádá zkoumání podjatosti dalších soudců určitého soudu smysl. Je tomu tak proto, že již není dán důvod ke změně okruhu soudců, kteří mají věc vyřizovat. I při posuzování námitky podjatosti je totiž nutno respektovat zásadu hospodárnosti řízení, která v daném případě žádá postupovat tak, aby podjatost jednotlivých soudců byla prověřována jen potud, dokud se nenajde potřebný počet soudců, kteří jsou ve vztahu k věci nepodjatí a kteří tedy mohou ve věci jednat a rozhodovat (srov. i usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 – 34, dostupné na www.nssoud.cz).

Žalobkyně namítla podjatost rozhodující samosoudkyně JUDr. Evy Lukotkové a ostatních zastupujících soudkyň JUDr. Jarmily Ďáskové, JUDr. Milady Haplové a JUDr. Jany Kubenové, které by v uvedeném pořadí rozhodovaly v případě nepřítomnosti samosoudkyně JUDr. Evy Lukotkové. Podle rozvrhu práce však již věc byla přidělena k projednání a rozhodnutí samosoudkyni JUDr. Evě Lukotkové. Nejvyšší správní soud se proto musí nejprve zabývat tím, zda je námitka podjatosti relevantní ve vztahu k této samosoudkyni. Teprve byla-li by uvedená námitka shledána důvodnou a samosoudkyně JUDr. Eva Lukotková vyloučena z projednávání a rozhodnutí věci, musel by Nejvyšší správní soud „v druhé fázi“ přistoupit ke zkoumání podjatosti ostatních zastupujících samosoudkyň Krajského soudu v Brně.

Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezáujatosti soudce v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané

podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o jeho nepodjatosti; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz nález ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob zúčastněných na řízení vedou. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nález ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11). Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. totiž představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný.

Podle ustanovení § 8 odst. 5 s. ř. s. účastník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřiblíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočníka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.

Podle ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci tehdy, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti.

Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na výsledku projednávání věci. Tak je tomu v případě, kdy soudce sám by byl účastníkem řízení, ať na straně žalobce či na straně žalovaného, nebo v případě, že by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen na svých právech (např. kdyby jinak mohl být osobou zúčastněnou na řízení). Vyloučen je také soudce, který získal o věci poznatky jiným způsobem než dokazováním při jednání (např. jako svědek vnímal skutečnosti, které jsou předmětem dokazování). Shodně to platí, že soudce má k účastníkům řízení, případně k jejich zástupcům příbuzenský, přátelský nebo zjevně nepřátelský vztah, příp. vztah ekonomické závislosti (viz NS 2 Cdon 828/96, Soudní judikatura 3/2000, str. 113; shodně Bureš, J., Drápal, L., Mazanec, M., Občanský soudní řád - Komentář, 5. vydání, str. 56). Pokud jde o vztah zjevně nepřátelský, touto otázkou se zabýval Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 167/94, když uvedl, že v daném případě šlo o takový konflikt mezi rozhodující soudkyní a zástupkyní navrhovatelky, který svou povahou a intenzitou - označení rozhodnutí soudkyně za „právní zmetek“ a následná soudní dohra - je nepochybně dostatečným důvodem k tomu, aby v zájmu soudkyně samé o věci rozhodovala jiná osoba.

Žalobkyně v námitce podjatosti v podstatě tvrdí jen to, že podjatost samosoudkyně JUDr. Evy Lukotkové, jednající a rozhodující ve věci vedené u Krajského soudu v Brně

pod sp. zn. 22 A 67/2014, spočívá v jejím postupu v řízení o projednávané věci a v jejím rozhodování v jiných věcech. To vyplývá jednoznačně z obsahu námitky žalobkyně, že v posuzované věci a v souvisejících věcech, jejichž spisové značky uvedla, byla poškozena postupem a rozhodováním i této soudkyně (průtahy v řízení a dlouhodobá nečinnost soudu, absence poučení o složení senátu a o možnosti namítat podjatost soudců, neřešení vznesených námitek podjatosti, neexistence informace ohledně stavu věci, porušování procesních postupů v řízení před soudem, poškozování jejich procesních a hmotných práv, jednostranné rozhodování ve prospěch žalovaného správního orgánu).

Nejvyšší správní soud má z uvedeného za to, že neexistují žádné pochybnosti o nepodjatosti samosoudkyně JUDr. Evy Lukotkové při projednávání a rozhodování předmětné věci z důvodu jejího poměru k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům. Je tomu tak především proto, že žalobkyní a touto soudkyní uvedené skutečnosti ani náznakem nesvědčí o dřívějších nebo současných vztazích a vazbách, které by zavadávaly v uvedeném směru jakékoliv obavy.

I kdyby však žalobkyně byla případně přesvědčena o opaku, ani to ještě není důvodem, pro který by bylo nutno považovat uvedenou soudkyni Krajského soudu v Brně za podjatou. Žalobkyně by měla nepochybně právo na svůj názor, ten však není podložen žádnou objektivní skutečností, z nichž by se mohl dovozovat opak. Z tvrzení žalobkyně ani ze skutečností, jež lze shledat ze soudního spisu, nevyplývají, byť jen náznaky toho, že by zde existoval vztah soudkyně JUDr. Evy Lukotkové k dané věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům, jež by dosahoval takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti by nemohla tato soudkyně moci nebo schopna nezávisle a nestranně rozhodovat.

Z obsahu spisu rovněž nevyplývá, že by se samosoudkyně Krajského soudu v Brně JUDr. Eva Lukotková podílela na projednávání nebo rozhodování předmětné věci u příslušného správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Je tomu tak proto, že z obsahu správního spisu nevyplývá, že by se tato samosoudkyně podílela na úkonech správního orgánu ve správním řízení. Rozhodování věci v předchozím soudním řízení je pak třeba chápat nikoli časově (tedy jako jakékoliv řízení před správním soudem, jehož byla žalobkyně M. P. účastnicí řízení a v němž by se uvedená samosoudkyně podílela na rozhodování), nýbrž instančně (srov. č. 53/2004 Sb. NSS). Vyloučen by tedy byl jen soudce, který by o téže věci rozhodoval nejprve v řízení u krajského soudu (resp. Městského soudu v Praze) a následně pak v řízení kasačním u Nejvyššího správního soudu. O takový případ zde vůbec nejde, a námitka v uvedeném směru také nebyla žalobkyní vznesena.

Zákon v ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. stanoví, že důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Postup soudce v řízení o projednávané věci a rozhodování soudce v jiných – souvisejících či nesouvisejících – věcech proto již ze zákona nemůže vést k vyloučení soudce, byť by v těchto věcech byl žalobce neúspěšný (§ 8 odst. 1 s. ř. s. *in fine*). Vzhledem k tomu, že žalobkyně opírá svou námitku podjatosti vůči samosoudkyni JUDr. Evě Lukotkové jedine o tvrzený nezákonný postup v řízení o projednávané věci a o tvrzené nezákonné rozhodování v jiných věcech, již z tohoto

důvodu nemůže být tato námitka podjatosti relevantní a úspěšná. Právě v rozhodovací činnosti soudce se projevuje jeho nezávislost a účastníkův nesouhlas s právními závěry, které soudce již dříve vyslovil, je při hodnocení otázek podjatosti nevýznamný. Zpochybňovat rozhodnutí soudu jistě lze; k tomu však slouží opravné prostředky (jsou-li přípustné), nikoli námitka podjatosti. Soudce může být proto vyloučen z rozhodování jen z objektivních důvodů, nikoli pro subjektivní přesvědčení účastníka řízení o nespravedlivosti dřívějšího rozhodnutí či neústavnosti postupu soudu, které se projevuje polemikou s názory soudu a jejich zpochybňováním.

Nejvyšší správní soud proto o námitce podjatosti žalobkyně vůči soudkyni Krajského soudu v Brně JUDr. Evě Lukotkové rozhodl tak, jak je ve výroku tohoto usnesení uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. února 2015

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu